

“Vos is de oplossing voor het ganzenprobleem”

De aanpak van het ganzenprobleem blijft voor beroering zorgen. De discussie gaat nu vooral over de methode om de ganzenpopulatie te verkleinen. Bejagen? Vergassen? Volgens de Dierenbescherming kan een natuurlijke vijand van de gans, de vos, een belangrijke bijdrage leveren aan het terugdringen van het aantal ganzen. Gewoon de vos meer ruimte geven dus?

— Lotty Nijhuis (journalist)

**Femmie Kraaijeveld-Smit,
Dierenbescherming**

“Alleen al aanwezigheid van vos maakt gebied minder aantrekkelijk”

> “Er zijn vele alternatieven die kunnen leiden tot een vermindering van het aantal ganzen voordat jacht en/of vergassen van ganzen maar aan de orde zou moeten komen. Dat is nu helaas wel anders. Dat de vos het beste alternatief is kun je zo niet stellen, dit hangt af van vele factoren. De omgeving moet geschikt zijn voor de vos en er moet bijvoorbeeld niet meer gejaagd worden zodat de vossenpopulatie kan groeien en zijn werk kan doen. Je zult per gebied moeten bepalen welke methode de beste is.

Feit is dat de vos een alternatief is. De vos is de natuurlijke vijand van de gans en alleen al de aanwezigheid van het dier maakt dat een gebied minder aantrekkelijk wordt voor ganzen. Dit geldt nog sterker in het broedseizoen. Voor de vos zijn eieren en jonge ganzen gemakkelijke prooien waardoor de kans op succesvol grootbrengen van nageslacht voor de gans aanzienlijk afneemt. Een ervaring rijker zal een ganzenechtpaar de volgende keer liever een ander gebied uitzoeken om hun eieren te leggen. We moeten er vervolgens wel voor zorgen dat die andere gebieden, waar we geen bezwaar hebben tegen de aanwezigheid van ganzen, aantrekkelijk en veilig zijn.

De vos is dus niet het enige en in zijn eentje niet het beste alternatief. Wel maakt de vos onderdeel uit van een pallet aan alternatieve manieren om het aantal ganzen in ongewenste gebieden te verminderen.”<

Peter de Koeijer, voorzitter ZLTO

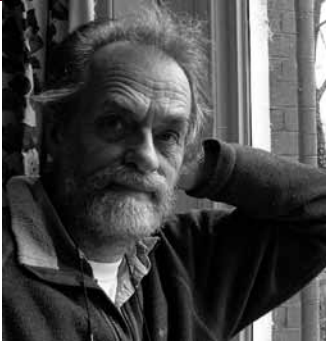
“Ganzenpopulatie zal door mens beheerd moeten worden”

> “Een simpel antwoord op de stelling zou zijn: waarom heeft de vos dat niet gedaan toen 30 jaar geleden de eerste ganzen werden geïntroduceerd? Hij was er wel maar heeft het tempo van ontwikkeling van ganzenaantallen nooit kunnen bijhouden.

De stelling veronderstelt dat we in Nederland een compleet ecosysteem hebben met bijhorend evenwicht tussen de soorten. De werkelijkheid is dat we in ons kleine landje postzegels hebben die we natuur noemen. Deze worden net als het omliggende landbouwgebied nauwkeurig beheerd.

Het waterpeil wordt beheerst, eventuele rijke bodemlaag wordt weggehaald of afgeplagd en als het ergens te hard groeit wordt een afgemeten aantal grote grazers losgelaten.

Natuur in Nederland is vaak waterrijk, ideaal voor ganzen. Die zorgen voor nakomelingen en als er zoveel zijn dat ze niet voldoende vreten kunnen vinden in het natuurgebied, hoeven ze maar een eindje te vliegen om hun buikje rond te eten op landbouwgrond. Daardoor kan de populatie haast oneindig groeien. Natuurlijke vijanden zijn er weinig. De vos is er één van. Hij rooft nesten leeg en vermoordt de broedende exemplaren. Vervolgens maken de ganzen hun nesten in nog waterrijkere plaatsen. De ganzen broeden maar een korte periode in het jaar. De vossen eten heel het jaar zoals we weten. Elk jaar neemt het aantal ganzen nog fors toe. Dus zal het aantal vossen nog fors toe moeten nemen voordat effect verwacht mag worden. Maar wat moeten die vossen de rest van het jaar dan eten en welk effect zal dat hebben op andere soorten? Als dieren honger hebben is hun reproductie minder en dat zou dan net niet moeten met de vos. Kortom hier is een punt om te erkennen dat we geen echte natuur in Nederland hebben en dat de ganzenpopulatie door de mens beheerd zal moeten worden.”<

Jaap Mulder, Bureau Mulder-natuurlijk

“Vos is bondgenoot van de boer”

> “De enige werkelijke natuurlijke vijand van broedende ganzen is de vos. Het is dan ook vreemd dat er nog bestrijding van vossen plaatsvindt in gebieden waar broedende ganzen blijkbaar een probleem vormen. Vossenbestrijding lijkt in de praktijk wel iets vanzelfsprekends voor jager en boer, waar niet meer over wordt nagedacht.

Uit een pilot-onderzoek dat de Zoogdiervereniging, Sovon en Bureau Mulder-natuurlijk dit voorjaar gezamenlijk uitvoerden in de buurt van Nijmegen, bleek dat nog geen 10% van de nesten van grauwe ganzen uitkomt, en dat de vos verreweg de belangrijkste oorzaak is voor dat lage broedsucces. Vossen nemen de eieren weg en begraven die een voor een, om ze later, soms maanden later, op te eten. In de korte broedtijd van de ganzen verzamelen ze dus voedsel dat ze een groot deel van het jaar benutten. De vossenstand in ons onderzoeksgebied werd niet door vossenbestrijding beïnvloed en kan dus als ‘natuurlijk’ worden beschouwd.

Parallel aan ons onderzoek werden in hetzelfde gebied ook de weidevogels gevolgd. De opvallende uitkomst daarvan was, dat er pas weidevogel-legsels werden gepredeerd toen de ganzeneieren vrijwel op waren, vanaf eind april. Dat bood aan alle vroege weidevogellegsels voldoende tijd om uit te komen. Of de vos de beste oplossing is voor het ganzenprobleem, kan ik nog niet goed beoordelen. Wel is duidelijk dat de vos in dit geval de grootste bondgenoot is van de boer.”<

Joop Jong, Weidevogelbeschermingsgroep Tringa, Schagen

“Vos vangt hooguit een paar verzwakte ganzen”

> “Op de eerste plaats zet ik als weidevogelbeschermer duidelijke vraagtekens bij het inzetten van de vos om de ganzenplaag op te lossen. Wij proberen juist in onze gebieden de vos buiten de deur te houden en krijgen met moeite vergunning om ze af te schieten. Ten noorden van Alkmaar en ten westen van het Noordhollands Kanaal zorgt de vos voor veel predatie onder de nesten en pullen. Natuurlijk hebben ook de agrariërs van Noord-Holland te kampen met ganzenoverlast. Reinaard kan best een verzwakte of eenzame gans oppeuzelen, maar of hij een echte opruimer is? Daarnaast zou het inzetten van veel vossen voor overlast zorgen bij onze pluimvee- en andere kleinveebedrijven.

Het probleem is alleen op te lossen als we gezamenlijk de juiste maatregelen nemen. Dat wil zeggen: in overleg met overheden, jagers, agrariërs en natuurorganisaties. Bejagen, vergassen, eieren schudden, vangen en verplaatsen zijn opties, maar deze maatregelen kunnen alleen succesvol zijn als alle partijen meewerken. Een pilotproject opzetten in een ganzengebied kan ons veel leren.

Meestal zorgt de natuur zelf voor een evenwicht als een bepaalde soort oververtegenwoordigd raakt.

Dus over menselijk ingrijpen moeten we niet te licht oordelen. Maar bij te veel, en echt te veel, zoals nu met de ganzen, is menselijk ingrijpen verantwoord te noemen.”<

Berend Voslamber, Sovon Vogelonderzoek Nederland

“Voedselaanbod belangrijker”

> “Vanuit eerder onderzoek had ik al het idee dat veel nesten van ganzen door vossen worden gepredeerd. Daarom heeft Sovon afgelopen broedseizoen geparticipeerd in onderzoek naar die predatie. Dit vond plaats in de Groenlanden in de Ooijpolder en in de Bemmelse polder. We hebben daarvoor de nesten van ganzen intensief gevolgd. Uit dat onderzoek blijkt dat een heel groot deel van de nesten door vossen wordt gepredeerd. Het gaat vooral om de nesten die droog liggen, maar vossen gaan ook door ondiep water om bij nesten te komen. Als je kijkt naar het percentage nesten dat door vossen wordt leeggehaald, dan is dat in een aantal gebieden best hoog, minstens 65 procent. Bovendien heeft predatie door vossen een voordeel boven het schudden van eieren door mensen: vossen zijn veel effectiever en zijn iedere dag aanwezig, het gebeurt heel intensief. Ook zullen ganzen niet snel op een plek gaan broeden waar veel vossen aanwezig zijn. Maar of predatie door vossen voldoende is om het ganzenprobleem aan te pakken? We hebben wat zitten rekenen, en dan blijken vossen wel invloed te hebben maar blijken andere factoren belangrijker. Zoals het voedselaanbod voor de kuikens. Door de aanwezigheid van goed voedsel kunnen de kuikens die uitkomen overleven, en dan heeft predatie te weinig effect.

Minder beschikbaarheid van eiwitrijk gras, dat is denk ik het enige dat uiteindelijk werkt. Maar met de huidige landbouw zal dat moeilijk worden. Ons landschap is nu bijzonder geschikt voor ganzen. Er is volop broedgebied en volop voedsel. Zolang dat niet verandert, zal de populatie groot blijven.”